

Rainer Maria Rilke

Lodice času

VYŠEHRA D

Copyright © Jindřich Pokorný – dědicové, c/o DILIA, 1966
Illustrations © Pavel Sukdolák, 2016

ISBN 978-80-7429-739-7

BLUDIČKY

Už dávno k bludičkám v bažinách
podnikám výlety.
Jsou mi tak blízké jak pratety.
Čím dál víc onen vztah

zjišťuji v sobě a kouzlo těch pout
žádná moc nezlomí.
Ne, nikdo tak míhat se, létat a plout
neumí jako my.

Také já bývám tam v mlhách blat,
kde končí pěšina,
a zavřu oči a častokrát
mé světlo zhasíná.

POMÍJIVOST

Návěje hodin. To pozvolné mizení zdiva
i z domu, kde pobýval blažený klid.
Stálý van života. Z celého paláce zbývá
pár sloupů, jež dávno již nenesou štít.

Přesto: je tklivější zánik než poprašek pěny
po pádu fontán, jež vteřinu smějí se skvět?
Snažme se dočista uvíznout v čelistech změny,
ať vplynem do její tváře, jež hledí jen vpřed.

ZLATNÍK

Zvolna! Hrozím krásám nedočkavým,
konejším i prsten, kruh i prut:
vně a potom dojde na osud.
Věci, šeptám, věci, věci, pravím,
když je kovám. Dopusud
nevědí, čím budou napříště,
jaký úděl na bedra jim vloží.
Jsme si rovni před milostí Boží
zlato, kámen, já i ohniště.

Ticho! Ticho! Neruš, rubíne!
Perla trpí, akvamarín mate
oči stínem tůně hlubinné.
Až se bojím, jak jste odpočaté!
Probudte se! Všechny. Již je čas.
Toužíte dštít blankyt? Zčervenáte?
Z houfu blyští strašidelný jas.

Se zlatem jsme, zdá se, dohodnutí,
v ohni zkroceno spí bez pohnutí,
teď jen musím oživit v něm žár,
aby chtivě sáhlo po kameni:
tu však náhle v slepém rozhořčení
jako dravec do mne zatne spár.

PROTI - S L O K Y

Ó, vstupte k nám, vy ženy,
vy, trpitelky,
ač nejste v bezpečí víc než my, umíte přesto
blažit jak blahoslavené.

Odkud
si berete budoucnost,
když milého máte?
Víc než kdy může být.
Kdo poznal vzdálenost
až k nejzazší stálici,
žasne, když nahlédne vám
do skvostných prostor srdce.
Kterak je v tísní chráníte?
Jste sám pramen i noc.

Zda opravdu vy jste to byly,
jež snášely cestou
do školy v dětství
hrubosti staršího bratra?
Vy čisté.

Vedle nás, křivých již
od mládí, byly jste
jako chléb před proměnou.

Ztráta dětství
vám nebyla na škodu. Náhle
jste stanuly, jako by Bůh
vás dotvořil k zázraku.

My, chlapci, co úlomky skal
s hroty již ostrými,
a leckdy i příhodně
přitesanými,
byli jsme kamením,
jež smetalo květiny.

Květiny hlubší prsti,
všemu kořání milé;
vy, Eurydičiny sestry,
svatých návratů plné,
když vzhůru se ubíral muž.

My, sebe tupíce,
rádi jsme tupili,
svou bídou tupení zas:
my, zbraně kladené
hněvu ke spánkům.

Vy, které vždy chráníte to, co nikdo
nechrání. Myšlenka na vás
je jako stinný strom
spánku v přeludech osamělce.

Z blízkosti k blízkosti jiné
klesáme v kroužících nocích;
a taje-li milenčin cit,
padáme se sutí skal.

NA HUDBU

Hudbo, jsi dechem soch. Ne, spíše jsi
poklidem pláten. Ty mluvíš, když mluva
hasne. Jsi čas,
jsi kolmice na přímce pouti
míjivých srdcí.

Jsi citem? – a pro co? Ó proměno citů –
a več? V krajinu, kterou lze slyšet.
Hudbo, jsi cizinkou. Místem srdcí, jež nás
přerůstá. Nejvyšší něhou
nás překonáváš a ženeš výš:
jsi posvátný rozchod.
A nitro nás obstoupí
jako dálka všech dálek nebo
rub ovzduší.
Jas
prostor,
jež zabydlit nelze.

Ó život, život, čarodějný čas
v protikladech se vine jako rýha,
ta plíživá a putující tíha,
a k nevýslovným dálkám náhle zas
podoběn andělu svá křídla zdvíhá
čas života, ten tajuplný čas.

Smí jedno z mnoha smělych bytí více
odvahy vroucí v sobě uhnísti?
Každý z nás v sobě buší na hranice
a nepoznatelno tam kořistí...

.

Vejdi, ty poslední, už znám tvou cenu,
strasti, již tělesná tkáň musí nést;
dřív plál můj duch, teď klesám do plamenů
tvých; dlouho již se zdráhá kmen i klest
přitakat plápolu, jenž z tebe šlehá;
teď v tobě hořím, ukájím tvůj hlad;
v tvé zlobě chystá se má zdejší něha
pekelnou zlobou odjinud se stát.
Od budoucnosti zcela oproštěn
stoupal jsem k planoucímu popravišti
hoře, kde nelze koupit svoje příští
za toto srdce, čtvero holých stěn.
Ten skrovný žár jsou stále světla má?
Se vzpomínkami nelze odcházet.
Ó, život, život: vnější svět.
A moje žertva. Druhým neznámá.

(Vzdát se. Ne, to už není choroba
dětských let. Odklad. Záminka, jak růst.
Vše hřmělo, šeptalo i řvalo kdysi.
Tvůj byvší údiv s tímto nesouvisí.)

(Val-Mont, někdy kolem poloviny prosince 1926,
poslední záznam v posledním zápisníku)

O B S A H

O B Ě T I N A L Á R Ů M

Ve starém domě	/ 7
Na Malé Straně	/ 8
Večer	/ 9
Na Olšanech	/ 10
Zimní jitra	/ 11
Svatí	/ 12
Podzimní nálada	/ 13
Lidová píseň	/ 14
Na podzim	/ 15
Na předměstí	/ 16
Středočeská krajina	/ 17

P O D K O R U N O U S N Ů

Lásky

X. Je to jak moře...	/ 18
XVII. Kráčíme v habří, podzimkově rudém...	/ 19
XIX. V životě poznala jen málo...	/ 20
XXII. V ten dávný čas...	/ 21

A D V E N T

- Po zmrzlém lese vítr honí... / 22
Ty svatá samoto člověka... / 23
Zpěv potoka zní po kraji... / 24
Vás, madony v lukách... / 25
Smrk ztěžka dýchá pod závějí... / 26
Zdálky si večer cestu razí... / 27
Z luk hasnoucí paprsek odlétá... / 28
Jednou, můj parku... / 29
Pojď, jaro ukáži ti... / 30
Jen tebe volám ve svých snech... / 31
Jda spatřil jsem zem... / 32
Jak často po mamince toužívám... / 33

R A N É B Á S N Ě

- Toto je touha... / 34
Ta všední, chudá, strádající slova... / 35
Můj domov, ten je mezi dnem a snem... / 36
Snům, jež bouří v tobě kdesi na dně... / 37
Zvědavé obláčky nad háji... / 38
Toto jsou parky mnou uctívané... / 39
Růže probouzí tise... / 40
Častokrát za noci blankytné... / 41
Jste, dívky, podobny sadu... / 42
Vy, dívky, lodice času... / 43

Komusi ráda se svěřím...	/ 44
Dej, ať skončí se náš klid...	/ 45
Den dosud svítí na terasu...	/ 46
Sám sebe vždy naleznu v onom čase...	/ 47
Večer je moje kniha...	/ 48
Mnohdy mě mrazí...	/ 49
Tma těžkne nad krajem...	/ 50
Slov lidských se velice obávám...	/ 51
Noc roste jak jedno z těch černých měst...	/ 52

KNIHA HODINEK

Kniha o mnišském životě

Už chýlí se chvíle...	/ 53
Žiji ten čas...	/ 54
Dobami Michelangelovými...	/ 55

Kniha o putování

Sluchu mne zbav...	/ 56
Šílenství je stráž noci...	/ 57
Ve všem zas bude nesmírnost a síla...	/ 58

Kniha o chudobě a smrti

Opuštěná a práchnivá...	/ 59
Tam žijí lidé...	/ 61
Ó pane, každému dej...	/ 63
Ve velkých městech pravda místa nemá...	/ 64

Neboť jsou zahrady...	/ 65
Protože chudoba...	/ 66
Ty, který víš a vděčíš za vědění...	/ 67
Hleď a viz, čemu se to podobají...	/ 68
Tak tiší jsou...	/ 69
A hleď, čím žijí jejich šlépěje...	/ 70
A jejich ruka...	/ 71
A ústa mají němá jako bysta...	/ 72
Hlas jejich zdálky se vždy vynoří...	/ 73
A spí-li...	/ 74
Hleď, podobni jsou tělu ženicha...	/ 75
Protože žít a dál se množit budou...	/ 76
Jen z provinilých měst je vyjít nech...	/ 77
Dům chudých podobá se oltáři...	/ 78

K N I H A O B R A Z Ů

Vstup	/ 79
Zamilovaná	/ 80
Dětství	/ 81
Chlapec	/ 83
Iniciála	/ 84
Pont du Carrousel	/ 85
Úzkost	/ 86
Samota	/ 87
Modlitba	/ 88
Předtucha	/ 89

Vážná hodina	/ 90
Ten, který čte	/ 91
Ten, který se dívá	/ 93
Z jedné bouřlivé noci	/ 95
Titulní list	/ 95
VI. V těch nocích jsou města	/ 96
Závěrečný zpěv	/ 97

N O V É B Á S N Ě

Raný Apollo	/ 98
Smrt básníkova	/ 99
Katedrála	/ 100
Portál	/ 102
V ulici Morgue	/ 103
Pardál	/ 104
Gazela	/ 105
Labuť	/ 106
Dětství	/ 107
Básník	/ 108
Žena po nemoci	/ 109
Slepoucí žena	/ 110
V sále	/ 111
Vlastní podobizna z roku 1906	/ 112
Král	/ 113
Španělská tanečnice	/ 114
Starobylé torso Apollóna	/ 115

Smrt milenky	/ 116
Pomatenci	/ 117
Slepec	/ 118
Parky (VII)	/ 119
Dětství Dona Juana	/ 120
Dáma na balkóně	/ 121
Setkání v kaštanové aleji	/ 122
Klavírní cvičení	/ 123
Dívka, která miluje	/ 124
Podobizna dámy z osmdesátých let	/ 126
Cizinec	/ 128
Plameňáci	/ 130
Pavilón	/ 131
Starý mládenec	/ 133
Osamělec	/ 134
Čtenář	/ 135
Míč	/ 136
Dítě	/ 137
Pes	/ 138

D U I N S K É E L E G I E

Třetí elegie	/ 139
Čtvrtá elegie	/ 143
Desátá elegie	/ 147

SONETY ORFEOVI (První díl)

- I. Zde roste strom... / 152
 - II. A byla téměř dívkou... / 153
 - III. Bůh může všechno... / 154
 - IV. Ó vy průzrační... / 155
 - V. Nestavte svatostánky k jeho chvále... / 156
 - VI. Je zdejší? Anebo z onoho světa?... / 157
 - VII. Ano, on slaví!... / 158
 - VIII. Žalost, víla pramenů, jež plácí... / 159
 - IX. Jen ten, kdo na lyru hrál... / 160
 - X. Vás, obrazy navěky ukryté... / 161
 - XI. Najdeš při pohledu na souhvězdí... / 162
 - XII. Sláva duchu lidské jednoty!... / 163
 - XIII. Srstko, hrušni, jabloni a lísko!... / 164
 - XIV. Plýtváme plody vinic, luk a lích... / 165
 - XV. Jak chutná... / 166
 - XVI. Snad proto, můj příteli, sám jsi... / 167
 - XVII. V hloubi kmet... / 168
 - XVIII. Slyšíš, můj pane... / 169
 - XIX. Běh času jak oblačný let... / 170
 - XX. Co tobě dám, pane... / 171
 - XXI. Jaro se vrací... / 172
 - XXII. Jsme tím, kdo pohání... / 173
 - XXIII. Ó teprve až let... / 174
 - XXIV. Máme snad vyhnat svá božstva... / 175
 - XXV. Tebe však nyní nechť slova má
připomenou... / 176
 - XXVI. I tehdy, ty božský... / 177
- Básníkovy poznámky k Sonetům Orfeovi / 178

POSLEDNÍ BÁSNĚ A FRAGMENTY

Z básní na noc

Veliká noc / 179

Zdržím se všeho... / 181

Nebesa plýtvají přemírou hvězdných září... / 182

Předjaří / 183

Procházka / 184

Bludičky / 185

Pomíjivost / 186

Zlatník / 187

Proti-sloky / 188

Z blízkosti k blízkosti jiné... / 191

Na hudbu / 192

Ó život, život... / 193

Vejdi, ty poslední... / 194

EDICE
verse
SVAZEK
(54)

Rainer Maria Rilke Lodice času

Z německých originálů Gedichte I–III (Insel-Verlag, Leipzig 1927)

a Sämtliche Werke I–III (Insel-Verlag, Wiesbaden 1955)

přeložil Jindřich Pokorný

Ilustrace na vazbě Pavel Sukdolák

Typografie Vladimír Verner

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

v Praze roku 2016 jako svou 1503. publikaci

Vydání druhé, ve Vyšehradu první. AA 2,15. Stran 208

Redigovala Alena Snelling

Odpovědný redaktor Martin Žemla

Vytiskly Těšínská tiskárna, a. s.

Doporučená cena 198 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-739-7